

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาศีระ

The Pedagogical Program Development Fostering Creative Thinking Skill in Independent Study Subject

เพ็ญพรรณ พิทักษ์สงคราม¹ ละเอียด แจ่มจันทร์²

Penphan Pitaksongkram¹ Laiad Jamjan²

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี สถาบันพระบรมราชชนก

²คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

¹Boromarajonani College of Nursing, Chonburi Praboromarajchanok Institute ²Saint Louis College

Corresponding author; Penphan Pitaksongkram; Email: penphan@bnc.ac.th

Received: April 20, 2020 Revised: June 2, 2020 Accepted: June 19, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศีระ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ 3) การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล และ 4) การปรับปรุงและแก้ไข กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 157 คน และกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 86 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือวิจัย คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ (ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79) และ แบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ (ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติคู่ (pair t-test) ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาศีระ ในหัวข้อกิจกรรมประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 มีค่าเท่ากับ 80.08/82.30 3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, SD = .17) ดังนั้น โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้จึงมีประสิทธิภาพการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาได้ และอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในนักศึกษาและการเรียนในรายวิชาอื่นได้

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์; โปรแกรมการจัดการเรียนรู้

The Pedagogical Program Development Fostering Creative Thinking Skill in Independent Study Subjects

Penphan Pitaksongkram¹ Laiad Jamjan²

¹Boromarajonani College of Nursing, Chonburi Prabormarajchanok Institute ²Saint Louis College

Corresponding author; Penphan Pitaksongkram; Email: penphan@bnc.ac.th

Received: April 20, 2020 Revised: June 2, 2020 Accepted: June 19, 2020

Abstract

This research and development study aimed to 1) develop a pedagogical program to foster creative thinking skill in an Independent Study subject, and 2) evaluate the effectiveness of the program. The development process included 4 steps, as follows, step 1: to study and survey fundamental information, step 2: to develop and assess the effectiveness of the program, step 3: to test and evaluate the program, and step 4: to revise the program. The samples for step 1 consisted of 157 sophomore students at Boromarajonani College of Nursing, Chon-Buri in academic year 2018 and step 3 consisted of 86 sophomore students at Boromarajonani College of Nursing, Chon-Buri in academic year 2019 by using purposive sampling. The instruments consisted of the creative thinking development learning program in the Independent Study subject, the creative thinking questionnaire (reliability, $r=.79$) and satisfaction questionnaire (reliability, $r=.84$). The data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation) and paired t-tests. The results of this study revealed the following. 1) The pedagogical development program to foster creative thinking skill in the Independent Study subject included 5 activities in 15 hours. 2) The efficiency of development of the program in the Independent Study subject was at 80.08/82.30, which was close to the set criteria (80/80). 3) The average score for creative thinking of the students was significantly different between before and after implementation of the program ($p<.05$). 4) The students satisfaction toward the program was at a high level ($\bar{X}=4.07$, $SD=.17$). Therefore, the newly developed program was able to improve the effectiveness of creative thinking of students. It should be applied to other student groups in other subjects.

Keywords: creative thinking; development learning program

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาพยาบาลภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 สถาบันการศึกษาพยาบาลต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาให้เชื่อมโยง สอดคล้องกับระบบสุขภาพของประเทศ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2579) ที่กระทรวงสาธารณสุขให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งมีจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพในปริมาณมาก เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและตอบสนองนโยบายสุขภาพของประเทศ โดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ปลุกฝังให้เกิดทักษะการคิด การตัดสินใจ การใช้เหตุผล และการมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ปัจจุบันการจัดการศึกษาพยาบาลเป็นกระบวนการที่จัดให้นักศึกษาพยาบาลได้รับประสบการณ์จากการเรียนภาคทฤษฎี ภาคทดลอง และการฝึกปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลที่จำเป็นต้องใช้ความคิดขั้นสูงในระหว่างการศึกษา เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้ป่วย และญาติให้ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกระบวนการจัดการศึกษาพยาบาล ผู้สอนจะเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนด ได้รับการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ คุณธรรมจริยธรรม ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21¹ ผู้สอนต้องเป็นผู้คิดออกแบบการสอนที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ จดจำ เข้าใจ และนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและ การร่วมมือทำงาน การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ความรู้พื้นฐาน ด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะชีวิตและการทำงาน ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความ สามารถในการปรับตัว ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรม การมีความคิดริเริ่ม และการซึ่ำนตนเอง การเพิ่มผลผลิต ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ² แต่จากผลวิจัย³ พบว่า ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิดขั้นสูงในการเรียนรู้ ดังนั้นหากสถาบันการศึกษามีเป้าหมายผลิตพยาบาลให้พร้อมสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาพยาบาลจึงควรจัดให้เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์โลก

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางปัญญาระดับสูงที่ใช้กระบวนการทางความคิดหลาย อย่างมารวมกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้ดีขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะต้องมีความใฝ่รู้ สามารถคิดวิเคราะห์ คัดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมาตรฐานจริยธรรมของวิชาชีพ⁴ โดยการจัดการศึกษาลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้สร้างสรรค์หรือผู้เรียนต้องมึ่สรภาพทางความคิด กิลฟอร์ดกล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความคิดที่ใช้กระบวนการ ประกอบด้วย 4 ลักษณะทางความคิด ได้แก่ ความคิดริเริ่ม (originality) ความคิดคล่องตัว (fluency) ความยืดหยุ่น (flexibility) และ ความคิดละเอียดลออ (elaboration)⁵ และทอร์แรนซ์⁶ ได้อธิบายถึงกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่าสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การค้นหาข้อเท็จจริง (fact-finding) การค้นพบปัญหา (problem-finding) การกล่าค้นพบความคิด (ideal-finding) การค้นพบคำตอบ (solution-finding) การยอมรับจากการค้นพบ (acceptance-finding) ที่ทำให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ เกิดนวัตกรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ ความคิดสร้างสรรค์เป็นพลังความคิดที่สำคัญยิ่ง หากได้รับการพัฒนาและการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ นำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ หากคนในสังคมมีความคิดสร้างสรรค์สูง จะเป็นแรงผลักดันให้สังคม ประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การพัฒนาให้เยาวชน บุคคล เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของสังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการที่จะการจัดการเรียนการสอนพยาบาล

ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงต้องเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพ และการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนจบการศึกษาและเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ⁶

ในการเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการศึกษาอิสระ (independent study subject) มีลักษณะวิชาที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีอิสรภาพทางความคิด ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกศึกษา และพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมทางด้านสุขภาพได้อย่างอิสระ ตามเรื่องที่คุณเรียนสนใจและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและวิชาชีพ โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ที่วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสดงออกถึงการนำความรู้ทางการพยาบาลไปใช้ประโยชน์ในด้านสุขภาพ ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟู การจัดการเรียนรู้ในรายวิชานี้ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี มีวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมทางด้านสุขภาพ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยได้นำวิธีการสอนแบบโครงการ (project based learning) โดยใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) มาเป็นแนวทางการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญา ได้แก่ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิดที่ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบค้น และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงเป็นกระบวนการทางสังคม ได้แก่ กระบวนการทำงานร่วมกัน⁷⁻⁸ การเรียนการสอนในลักษณะนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นการท่องจำแต่เป็นการสร้างความเข้าใจผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริงจากการบูรณาการความรู้ของผู้เรียนจากศาสตร์ 4 สาขา คือ วิทยาศาสตร์ (science) เทคโนโลยี (technology) วิศวกรรมศาสตร์ (engineering) และคณิตศาสตร์ (mathematics) ผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง และนำไปพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาอิสระได้กำหนดให้นักศึกษากลุ่มละ 7-10 คน ร่วมกันพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมทางด้านสุขภาพ จำนวน กลุ่มละ 1 ชิ้นงาน ภายใต้การดูแลให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มละ 1 คน ทำให้การสอนในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมา มีผู้สอนจำนวนมากถึง 15-20 คน และในรายวิชาไม่มีการกำหนดแนวทาง หลักการ หรือโปรแกรมการสอนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันที่จะกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้ วิธีการสอน การจัดกิจกรรมในระหว่างการสอน เทคนิคการให้คำปรึกษาของอาจารย์แต่ละท่านที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนนั้น มีความหลากหลาย ขึ้นกับลักษณะของผู้สอนแต่ละคน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษาที่เกิดขึ้น ยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษา โดยใช้หลักการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์⁹ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ สำหรับให้ทีมผู้สอนทุกคนนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนนักศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานการสอนเดียวกัน และสามารถพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระประกอบด้วย
  - 2.1 เพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2
  - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ในระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2562 และนำโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการสอนรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2562 กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี รุ่น 40 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 106 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (research and development) มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนวิชาการศึกษาศาสตร์ ของ ปีการศึกษา 2560 ภาคฤดูร้อน ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 157 คน จากผลการวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานสะเต็มรายวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีผลต่อการสะท้อนคิดของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี” รวมถึงข้อมูลจากเอกสารรายงานการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สร้างโดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดและ จัดองค์ประกอบด้านต่างๆ ของโปรแกรมให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันจนได้เป็นโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ที่มีองค์ประกอบคือ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) เนื้อหา 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 สร้างโปรแกรมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

2.1.2 ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และให้ข้อเสนอแนะ

2.1.3 ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม โดยนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากการตรวจสอบประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุง แก้ไขโปรแกรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด ประกอบด้วย

2.2.1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย มีลักษณะเป็น มาตรฐานส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ตสเกล 4 ด้าน ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (originality) จำนวน 2 ข้อ, ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) จำนวน 3 ข้อ, ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) จำนวน 3 ข้อ และความคิดรอบคอบละเอียดลออ (elaboration) จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 12 ข้อ

2.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต สเกล 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาความรู้ จำนวน 4 ข้อ, ด้านกิจกรรมการเรียน จำนวน 4 ข้อ, ด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 4 ข้อ และ ด้านวัดและประเมินผล จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 16 ข้อ

โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ทั้ง 2 ชุด ดังนี้

- 1) วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีของกิลฟอร์ด⁵ และของเทอร์เรนซ์⁹ นำมากำหนดเป็นข้อคำถามในแบบประเมิน
- 2) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence:IOC) ผลการประเมินมีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ในระหว่าง .50-1.00
- 3) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 4) นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ .79 และ .84 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผล

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 106 คน ที่เรียนวิชาการศึกษา อีสาระในปีการศึกษา 2561 ภาคฤดูร้อน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 86 คน ที่เรียนวิชาการศึกษา อีสาระในปีการศึกษา 2561 ภาคฤดูร้อน ที่ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน¹⁰

3.2 ผู้วิจัยประเมินความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

3.3 ประชุมทีมผู้สอนเพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้สอนเข้าใจกิจกรรมการสอน ทั้ง 15 ชั่วโมง และ ทีมผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการให้คำปรึกษานักศึกษา ในกลุ่มที่เป็นที่ปรึกษา เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกกลุ่ม

3.4 ผู้สอนใช้โปรแกรมตามแผนดำเนินการโปรแกรมที่สร้างขึ้น ตามโครงสร้าง และ กระบวนการของ โปรแกรม ในการเรียนการสอนของนักศึกษา

3.5 ผู้วิจัยประเมินความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ครบ 15 ชั่วโมง

3.6 วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยดังนี้

3.6.1 หาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) และสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.2 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนและหลัง การเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยสถิติทีคู่ (pair t-test)

3.6.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและแก้ไข

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอีสาระภายหลังการนำโปรแกรมไปทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม กับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี เพื่อเพิ่มพูนความสมบูรณ์ของโปรแกรม ให้มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยแจ้งประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับจากการวิจัยที่รวมทั้งประโยชน์หลังสิ้นสุดการวิจัย แจ้งหลักเกณฑ์ในการยุติการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นเอกสารการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและผู้วิจัยจะรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง ไม่อ้างอิงชื่อในการนำเสนอผลการวิจัยและจะรายงานผลการวิจัยในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนแบบโครงการ (project based learning) โดยใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) ที่ประกอบด้วยหัวข้อ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) เนื้อหา 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล ในหัวข้อกิจกรรม จะประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องของชุดกิจกรรม และวัตถุประสงค์ ในโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ และกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์

ชื่อชุดกิจกรรม/ รายละเอียดกิจกรรม/ เวลาในการดำเนินกิจกรรม	วัตถุประสงค์ ของกิจกรรม	การสอดคล้องกับ องค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์ ของกิลฟอร์ด ⁵				การสอดคล้องกับ กระบวนการเกิดความคิด สร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ⁹				
		O	Fu	Fe	E	FF	PF	IF	SF	AF
การค้นหา - เขียนประโยชน์ของดินสอ - เขียนความดีของตนเอง - เขียนคุณค่าของวิชาชีพพยาบาล โดยเขียนบนกระดาษ Post-it - รวบรวมทุกความคิดเห็น นำมา วิเคราะห์ แยกแยะหมวดหมู่ - อภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรม (3 ชั่วโมง)	- เกิดกระบวนการคิดจาก สิ่งง่าย ไปสู่สิ่งยาก - สามารถคิดได้อย่างอิสระ ไม่มีถูกผิด และคิดบนพื้นฐาน การยอมรับของสังคม	✓	✓			✓		✓		
การวาดภาพ - วาดภาพใบหน้าและอวัยวะบน ใบหน้าของเพื่อนให้เสร็จโดยเป็น เส้นต่อเนื่องไม่ยกปากกาหรือดินสอ จำนวน 3 ครั้ง - นำภาพที่ได้ทั้ง 3 มาอภิปราย ผลที่เกิดจากกิจกรรมแต่ละครั้ง (3 ชั่วโมง)	- เกิดการปรับเปลี่ยนการ คิดให้เกิดวิธีการวาดที่เพิ่ม สมบูรณ์ของภาพในแต่ละ ครั้ง			✓					✓	

ชื่อชุดกิจกรรม/ รายละเอียดกิจกรรม/ เวลาในการดำเนินกิจกรรม	วัตถุประสงค์ ของกิจกรรม	การสอดคล้องกับ องค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์ ของกิลฟอร์ด ⁵				การสอดคล้องกับ กระบวนการเกิดความคิด สร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ⁹				
		O	Fu	Fe	E	FF	PF	IF	SF	AF
การฝึกกระต่าย - ฝึกกระต่าย A4 1 แผ่น ให้เป็น ช่อง กว้างเพียงพอให้ตัวของผู้ฝึก ลอดผ่านได้โดยกระต่ายไม่ขาด ออกจากกัน และต่อเนื่องเป็นเส้น เดียวกัน - อภิปรายผลที่เกิดจากข้อผิดพลาด ของกิจกรรมแต่ละครั้ง (3 ชั่วโมง)	- เกิดการคิดมุ่งมั่น อยู่บน ความเชื่อว่าสามารถทำให้ สำเร็จได้จริง - ไม่ท้อถอยหรือปฏิเสธความ คิดที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จ	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
การใช้ Power Question - ให้เขียน คำถามที่ถามด้วย What Who Why Where When How ให้ได้มากที่สุด - นำคำถามมาถามผู้สอนเพื่อให้ ทราบภาพ ของแปลก ที่แจกให้ คือภาพอะไร (3 ชั่วโมง)	- ใช้คำถามกระตุ้นการคิด รอบด้าน - รวบรวมคำตอบ มา วิเคราะห์ สังเคราะห์จนได้ คำตอบ	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
การประดิษฐ์ - ให้นำวัสดุอุปกรณ์ มาประดิษฐ์เป็น อุปกรณ์ที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ - วิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์ในทุกประเด็น ของ STEM - อภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรม (3 ชั่วโมง)	- ใช้วัสดุ และอุปกรณ์อย่างมี ประสิทธิภาพ - ทำงานแบบครบทั้งระบบ - มีแนวคิด ทฤษฎีรองรับการคิด การสร้างงาน	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ O = Originality

Fu = Fluency

Fe = Flexibility

E = Elaboration

FF = Fact Finding

PF = Problem-Finding

IF = Ideal-Finding

SF = Solution-Finding

AF = Acceptance-Finding

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรม ทั้ง 5 ชุด ในโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ มีความสอดคล้อง และครอบคลุมแนวคิดพื้นฐานขององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด⁵ และ กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ของทอร์เรนซ์⁹ โดย 1) กิจกรรมการค้นหาช่วยให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ การเรียนรู้กระบวนการคิดจากสิ่งที่ย่างไปยาก สามารถคิดได้อย่างอิสระ ไม่ตัดสินถูกผิด 2) กิจกรรมการวาดภาพ ช่วยให้นักศึกษาเกิดการปรับเปลี่ยนการคิดให้เกิดวิธีการวาดที่เพิ่มสมบูรณ์ของภาพในแต่ละครั้ง 3) กิจกรรมการฝึก กระต่ายช่วยให้นักศึกษาเกิดมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคิดอย่างต่อเนื่องบนความเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหา และทำให้สำเร็จได้จริง

4) การใช้ Power Question ช่วยให้ผู้เรียนคิดรอบ วิเคราะห์และสังเคราะห์ ความรู้และวิธีการใหม่ 5) การประดิษฐ์ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การพัฒนาชิ้นงานโดยมีแนวคิด ทฤษฎีสนับสนุน และใช้อุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าคุ่มทุน

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ ประกอบด้วย

2.1 เพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2

ประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 การมีค่าเท่ากับ 80.08/82.30 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีที่ 2

ชุดกิจกรรม	คะแนนการประเมิน ความคิดสร้างสรรค์			คะแนนการประเมิน หลังเรียน			ประสิทธิภาพ E1/E2
	(ประสิทธิภาพของกระบวนการ)			(ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)			
	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	E1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	E2	
ชุดกิจกรรมที่ 1	300	78.30	78.30	100	82.30	82.30	78.30/82.30
ชุดกิจกรรมที่ 2	300	79.70	79.70	100	82.30	82.30	79.70/82.30
ชุดกิจกรรมที่ 3	300	80.80	80.80	100	82.30	82.30	80.80
ชุดกิจกรรมที่ 4	300	80.20	80.20	100	82.30	82.30	80.20
ชุดกิจกรรมที่ 5	300	81.40	81.40	100	82.30	82.30	81.40
		เฉลี่ย	80.08		เฉลี่ย	82.30	80.08/82.30

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 86 คน มีค่า E1 และ E2 ใกล้เคียงกัน ต่างกันเท่ากับ 2.22 %

2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

2.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 19-22 ปี เป็นส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 99.14 เพศชายร้อยละ .86

2.2.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 86 คน ก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ (ตารางที่ 3-4)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม จำแนกรายด้าน (n = 86)

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)	3.86	.61	สูง	4.16	.44	สูง
ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)	3.78	.52	สูง	3.92	.64	สูง
ความคิดริเริ่ม (Originality)	3.65	.64	สูง	4.26	.73	สูง
ความคิดรอบคอบละเอียดลออ (Elaboration)	3.67	.45	สูง	4.02	.44	สูง
รวม	3.74	.58	สูง	4.09	.64	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนการเรียนโดยใช้โปรแกรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.74, SD=.58) และหลังการเรียนโดยใช้โปรแกรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.09, SD=.64)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561

คะแนนทดสอบ	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
ก่อนเรียน	86	3.74	.58	2.53	.000
หลังเรียน	86	4.09	.64		

$p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 86 คน ก่อนและหลังการเรียนด้วยโปรแกรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชั้นปีที่ 2 ชลบุรี ปีการศึกษา 2561 ที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาความรู้	3.98	.06	มาก
1. ได้รับความรู้จากเนื้อหาที่เรียน	3.80	.52	มาก
2. ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย	3.75	.64	มาก
3. มีปริมาณที่เหมาะสม	3.90	.64	มาก
4. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.10	.59	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.13	.06	มาก
5. มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้	4.05	.52	มาก
6. ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.25	.64	มาก
7. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	4.15	.64	มาก
8. โอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น	4.05	.59	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.10	.32	มาก
9. มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้	4.05	.41	มาก
10. ช่วยลดระยะเวลาการทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้	3.90	.59	มาก
11. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.25	.62	มาก
12. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	4.20	.52	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.15	.44	มาก
13. มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้	4.05	.61	มาก
14. มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	4.10	.45	มาก
15. มีการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน	4.35	.59	มาก
16. ผู้เรียนมีโอกาสทราบผลการประเมินของตนเอง	4.05	.61	มาก
และของกลุ่ม			
รวม	4.07	.17	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยรวมนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $SD=.17$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, $SD=.60$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, $SD=.31$) ด้านสื่อการเรียนการสอนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $SD=.32$) และด้านการวัดและประเมินผลมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $SD=.44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.35$, $SD=.59$) รองลงมา คือ ข้อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.25$, $SD=.62$) และข้อไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.75$, $SD=.64$)

อภิปรายผล

1. โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนแบบโครงการ (project based learning) โดยใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) ประกอบด้วยหัวข้อ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) เนื้อหา 3) วัดดูประสงค์ 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล กิจกรรมของโปรแกรมมี 5 ชุดกิจกรรม 15 ชั่วโมง โปรแกรมมีความสอดคล้อง และครอบคลุมแนวคิดพื้นฐานขององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด และกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ ของทอร์เรนซ์ ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรม ทำให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ตรง ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรม ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่แสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้ ในรายวิชาในกิจกรรมของโปรแกรมผู้วิจัยนำกระบวนการกลุ่มและเกมมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เกิดความรู้

ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะเกี่ยวกับสาระและวิธีการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹¹ รวมถึงได้แสดงความคิดเห็น และความสามารถที่ตนมี ทำให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษที่พบว่านักศึกษาที่มีความคิดว่าการทำงานกลุ่มมีผลดีคือได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ¹² และพบว่าพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันส่งผลให้ผู้เรียนต้องวางแผนและต้องปรับเปลี่ยนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ¹³

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศิระ

2.1 ประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E1/E2 การมีค่าเท่ากับ 80.08/82.30 ประสิทธิภาพดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดที่ยืนยันได้ว่านักศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามลำดับขั้นจากความรู้ที่เกิดขึ้นจริง แสดงว่า โปรแกรมนี้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้เพิ่มขึ้น มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียน การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากในกระบวนการสร้างโปรแกรมผู้วิจัยได้สร้างจากกรณีวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด⁵ และของเทอร์เรนซ์⁶ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโปรแกรม และการปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์และสอดคล้องกันตามบริบท

2.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 86 คน ก่อนและหลังการเรียนตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 19-22 ปี เป็นส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 99.14 เพศชายร้อยละ .86 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ก่อนการเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .58$) และหลังการเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.09$, $SD = .64$) ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนด้วยโปรแกรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบสามารถแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาศิระ นี้สามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนตามโปรแกรมที่จัดขึ้นต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา ผ่านการใช้เกมทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเป็นผู้นำ ซึ่งประกอบไปด้วยการติดต่อสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีการตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์การทำงานร่วมกับผู้อื่น¹⁴

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีความ พึงพอใจต่อโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = .17$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = .60$) ด้านกิจกรรมการเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = .31$) ด้านสื่อการเรียนการสอนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $SD = .32$) และด้านการวัดและประเมินผลมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = .44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อ มีการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, $SD = .59$) รองลงมา คือ ข้อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.25$, $SD = .62$) และ ข้อไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.75$, $SD = .64$) จะเห็นว่าระดับความพึงพอใจที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับมากทั้งหมด ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ผู้สอนพัฒนาโปรแกรมที่คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้จะทำให้เกิดความสุขในการเรียน เกิดความสำเร็จในสิ่งที่มอบหมาย และเกิดผลสำเร็จในการเรียน¹⁵ และการที่ผู้สอนเลือกใช้วิธีการสอนที่ผู้เรียนสนใจ จะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมในชั้นเรียน และทัศนคติหรือความพึงพอใจต่อการเรียนของผู้เรียน¹⁶

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำโครงการที่ไดลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับกลุ่มเพื่อน ได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถที่ตนมี ทำให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจ เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สามารถพัฒนาทักษะและวิธีการเรียนรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการวางแผนและปรับปรุงแบบการทำงาน การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. อาจารย์พยาบาลสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนรายวิชาทางการพยาบาลอื่นที่ใช้ โครงการวิจัยเป็นฐาน เช่น การวิจัยทางการพยาบาล โดยเลือกใช้กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทของรายวิชา เพื่อเพิ่มการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในนักศึกษาพยาบาล

2. ในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ ไปใช้ ผู้สอนควรดำเนินกิจกรรม โดยกำหนดชั้นงาน และกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการรับรู้และประสบการณ์ของผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการศึกษาศาสตร์ เพื่อให้โปรแกรมได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ศึกษาตัวแปร เช่น ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่นๆ และทัศนคติ ของผู้เรียน

References

1. The Higher Education Commission. Guidelines for promoting the quality of teaching and learning management of instructors in higher education institutions. Bangkok: Pappim;2018. (in Thai)
2. Bellanca J, Brandt R, editors. 21st Century skills: rethinking how students learn. Bloomington: Solution Tree Press. 2010.
3. Chantira R, Sarakshetrin A. Learning skills in 21st century of nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Suratthani. The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health. 2017;4(1):180–90. (in Thai)
4. Partnership for 21st Century Skills. 21st century skills, education and competitiveness: A resource and policy guide. Bangkok: Chulalongkorn University Press; 2008. (in Thai)
5. Guilford JP, The nature of human intelligence. New York: McGraw-Hill Book Co. 1967.
6. Kunaviktikul W. Teaching and learning in the discipline of nursing in the 21st century. Nursing Journal. 2015;42(2),152–56. (in Thai)
7. Rujkorakarn D. Summary report of the educational management in nursing for the 21st century conference. 12–13 February 2014, Boromarajonani College of Nursing, Saraburi;2014. (in Thai)
8. Kamanee T. Science of teaching knowledge for effective learning management. 17th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press; 2013. (in Thai)
9. Torrance. EP, and Myers RE. Creative learning and teaching. New York: Good, Mead and Company. 1962.

10. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educational & Psychological Measurement*. 1970;30(3):607-10.
11. Office of the Non-Formal and Informal Education. Policy and action plan 2013. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. 2013. (in Thai)
12. Ngamprapasom P. To increase the potential and learning achievement by using group learning process. *Lampang Rajabhat University Journal*. 2012;1(1):58-66.
13. Luxviramsiri A. Human relationship and responsibility development by project-based learning in electronic business management subject. *Classroom Action Research Report*. 2016.
14. Kunaviktikul W. Teaching and learning in the discipline of nursing in the 21st century. *Nursing Journal*. 2015;42(2),152-6. (in Thai)
15. Martirosyan N, Saxon DP, Wanjohi R. Student, satisfaction and academic performance in Armenian higher education. *American International Journal of Contemporary Research*. 2014;4(2):1-5.
16. Chinanawin C. A comparative study of learning method, question-answer method and Review and questioning method. *Social Sciences Journal*. 2014,4(2):69-81. (in Thai)